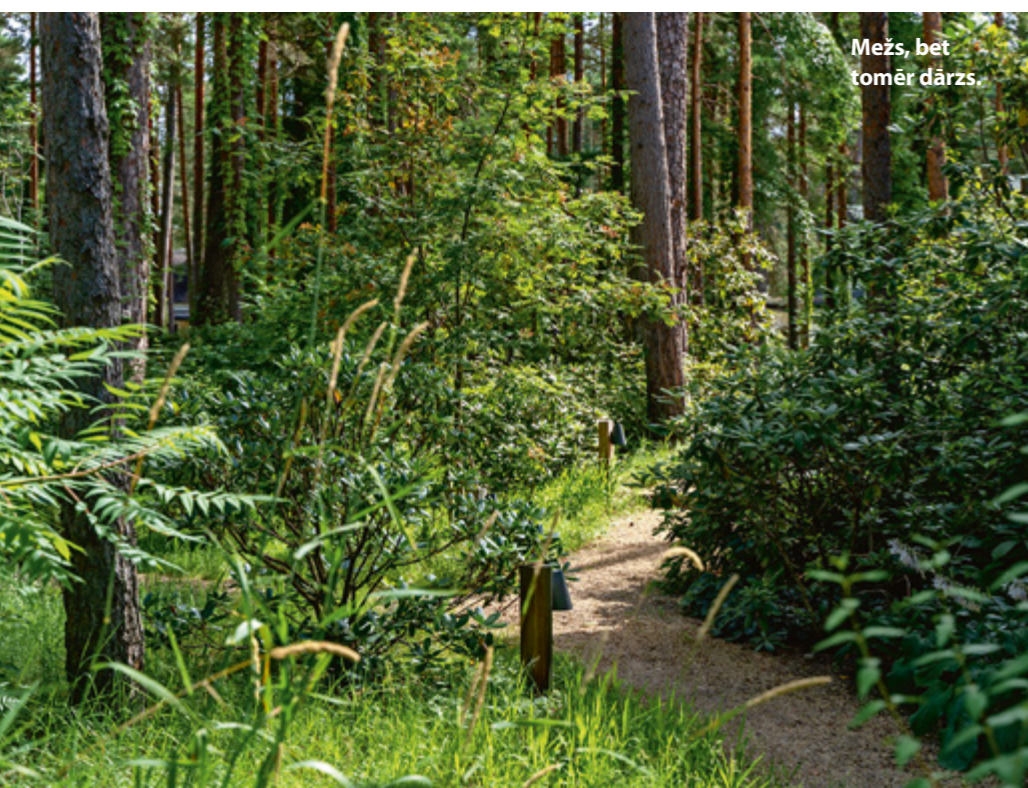

Pazaudētais *un atrastais* DĀRZS

*IERAUGOT ŠO PRIVĀTO DĀRZU,
RODAS PĀRLIECĪBA, KA TAS
TĀDS BIJIS JAU DAUDZUS GADU
DESMITUS. UN TĀ IR PAREIZĀ,
IECERĒTĀ SAJŪTA. "AIZMIRSTAIS
DĀRZS" – TĀ TO ARĪ DĒVĒ.
PATIESĪBĀ DĀRZS TAPIS TIKAI
PIRMS TRIM ČETRIEM GADIEM,
UZREIZ MĒRĶTIECĪGI PIEŠKIROT
TAM DABISKU APBRUŽĀTĪBU.*

Aizmirsto dārzu radījuši un kopā ar kolēģiem realizējuši ainavu arhitekta Ruta Gabranova un Ansis Birznieks no dārzu mākslas uzņēmuma *Galantus*. Kas īpaši – šis privātais dārzs šogad ieguvis Latvijas Ainavu arhitektūras starptautiskās žūrijas balvu. Kāpēc īpaši? Ja publisko ārtelpu nozīme sabiedrības interesēs vienmēr ir bijusi novērtēta un konkursos daudzīnāta, tad pandēmija atgādināja arī par privāto dārzu sabiedrisko vērtību, liekot atzīt, cik būtiskas pilsētvidē ir šādas zaļās salas, kas ražo skābekli, regulē klimatu, priecē garāmģājēju skatienu un gādā par kādas ģimenes mentālo veselību. Jūrmalas *Aizmirstais dārzs* šai ziņā ir izcils paraugs, turklāt tā veidošanā īstenota vēl kāda aktualitāte – ekoloģiska un ilgtspējīga pieeja resursu izmantojumā.

Mežs, bet tomēr dārzs.

RESTAURĒTAS BĒRNĪBAS ATMIŅAS

Kad *Aizmirstā dārza* saimnieki iegādājās zemes gabalu līdzās vienai no Jūrmalas garākajām ielām, tas bija pamatīgi aizaudzis zemes pleķis ar lielām priedēm un mājeli, no kuras palicis vien mežvīteniem apaudzis karkass. Ieskatoties rūpīgāk, starp patvaļīgi saaugušajiem krūmājiem varēja atrast arī pa kādam stādītām kokam: sarkanlapu kļavai, kastānim, eglei, jasmīnam. “Tāds 90. gadu sortiments, turklāt daudz kas par ciešu vai pilnīgi nevietā sastādīts,” aprakstu precizē Ansis Birznieks.

Dārza saimniekam, kurš kinorežisora profesijā izkopies vizuālo iztēli, uzreiz bija skaidra vīzija, kam te jātop, un tā noformulēta dažos vārdos – vecas vasaras mājas dārzam. Ierosme tam aizgūta spilgtajās bērniņas atmiņās par ciemošanos pie omītes viņas piepilsētas mājā, kur koka namiņa logi allaž stāvējuši vaļā, dārzā augušas ābeles un ķirši, dobēs smaržojušas puķes un apkārt skraidījušas vistas. Klienta vēlme bija šīs bērniņas romantizētās atmiņas iedzīvināt šeit. Viens no pamatuzstādījumiem – nekas nedrīkst būt ārkārtīgi precīzs un izskatīties jauns. Visam kopainā jāiekļaujas iespējami dabiski. Turklāt šī noskaņa ir jāpanāk nevis pēc gadiem, bet uzreiz. Līdz tam neviens *Galantus* klients nebija

izteicis vēlmi, lai dārzs, kas top no jauna, neizskatās jauns, tāpēc Ansis Birznieks to atceras kā interesantu izaicinājumu: “Nevar teikt, ka tas bija ārkārtīgi grūti, bet bija svarīgi saredzēt, sajukt un saprast,

Viens no kokiem, ko nācās nozāgēt, turpat arī palicis kā blukšņu puduris – it kā nejausi un tomēr apzināti veidota atpūtas vietiņa. ✓

kā šo sajūtu panākt.” Jāatzīst, ka rezultāts izdevies pārsteidzoši ticams.

RĀDĪT, BET NE VISU

Jūrmalas privātmājām raksturīga iezīme ir gar ielas malu blīvi kā siena sastādīts dzīvžogs. Te tāda nav ne pret vienu vai otru ielas fronti, ne pret kaimiņiem. Tā vietā izmantoti punktveida stādījumi ar senās Jūrmalas vasarnīcām raksturīgiem augiem – jasmīniem, ceriņiem, irbenēm –, kas ir caurskatāmi un vienlaikus skaisti un interesanti. Līdz ar to dārzs ir šķietami atvērts, tomēr ne viss – tālākās zonas veidotas ļoti privātas un no garāmgājēju skatieniem slēptas. Tas panākts ar pārdomātu dārza dalījumu vairākās pēc sava rakstura atšķirīgās zonās. No jauna celtā, bet veco laiku Jūrmalai pietāvošā ēka iekomponēta 3200 kvadrātmetru lielā īpašuma centrālajā daļā, bet atšķirīgās zaļās zonas izkārtotas tai visapkārt. Zonējums veidots tā, lai uzturētu intrigu – lai katrā no dārza daļām ir interese ieiet, atklāt un ieraudzīt. Vienojošais elements visā dārzā – ar vecinošu beici apstrādāti koka gulšņi, kam ikreiz atrasts mazliet citāds pielietojums.

DĀRZĀ KĀ MEŽĀ

Priekšdārzu un gandrīz ceturtdaļu zemesgabala no mājas pa kreisi aizņem *Pamestais mežs* – priežu mežs, kas atstāts gandrīz neskarts, vienīgi atbrīvots no ātri audzējiem lapu kokiem un krūmiem un papildināts ar pāris lieliem rododendriem

un punktveida stādījumiem gar ielu. Mežā izveidotas apmališu neierobežotas, brīvi plūstošas grantētas taciņas. To irdenais segums asociējas ar muižu parkiem un neprasa perfektumu – tai netraucē ne kāda izspraukusies nezāle, ne nokritusi lapa, čiekurs vai zariņš. Kopējai noskaņai tas piešķir dabisku dzīvīgumu bez stīvas pareizības. No taciņas uz ēkas pusi līdz pašai nama sienai veidots blīvs stādījums ar kupliem, ēncietīgiem augiem, jo šī ir ziemeļu puse, kuru saule nelutina. Te bagātīgi zied rododendri, bet rudenī – hortenzijas.

Pielāgojoties reljefam, pakāpieni uz taciņas veidoti no reti izliktiem gulšņiem. Celiņu ieskauj zemi sedzoši augi, kuriem nav liegts ieņemt daļu taciņas.

↑ **Iedziļinātājā dārzā visu zaļojošo sezonu valda gaišums, dabiskums un viegls mežonīgums. Pavasarī starp zaļumiem izspraucas baltas tulpes un narcises, vasarā tās nomaina balti ziedošas astilbes un hortenzijas.** ▶

BALTAIS DĀRZS

Austrumu pusē mežu nomaina neliels iedziļināts dārzs, ko no svešiem skatieniem slēpj pareizajās vietās iestādīti rododendri cilvēka augumā. Šai zonai pieklājas būt no ielas nesaskatāmai, jo te iekārtota neliela koka terasīte, kurā nokļūst tieši no guļamistabas. Ideāla vieta rīta kafijas baudīšanai. Tā kā vēlāk saule te nepārstaigā, stādījumiem mērķtiecīgi izvēlēti balti ziedoši augi, lai gaišums

▲ Kā dekoratīvi elementi, kas dārzam piešķir pārļaicīgumu, izmantoti vairāki 250 gadu seni, sūnām apauguši pilsētas robežakmeņi.

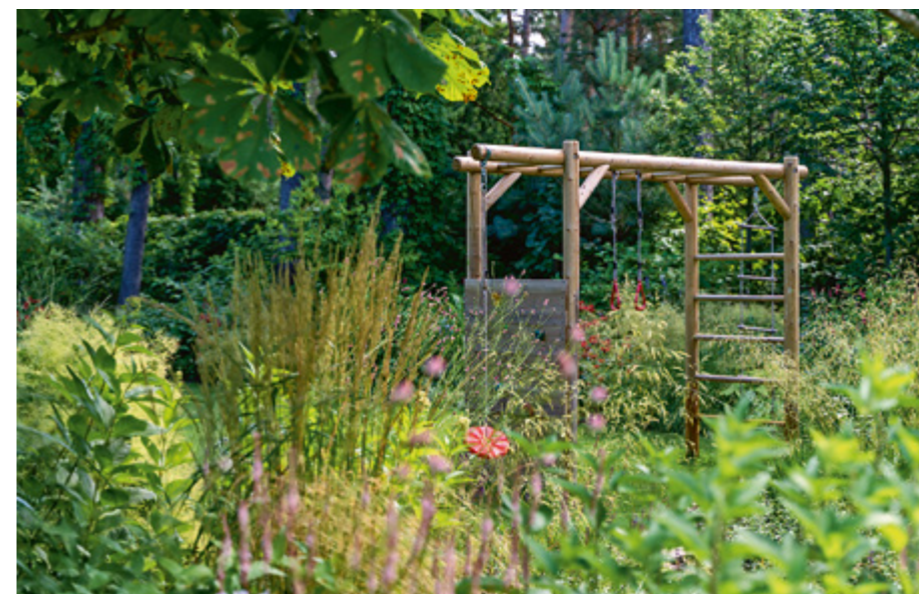
Šai dārza daļā būtu visu dienu. Arī te zemi sedz grants, tomēr dārza raksturs ir pavisam cits – dobes un visu dārzu iezīmē no gulšņiem veidotas apmales un pakāpieni, uz kuriem var arī apsēsties un kuru veidotais reljefs piešķir dārzam dinamiku.

AUGĻU DĀRZS

Pāris pakāpieni no iedziļinātā dārza, un jau esi augļu dārzā. Pa to ved izplautas taciņas, kurām pa vidu atstāti nepļautas pļavas fragmenti, apliecinot dabas klātbūtni. Tajos iestādīti augļu koki un ogulāji, kuru zaru vainagi ar laiku veidos izteiksmīgas telpiskas formas. Zemes līmenī zālājā iebūvēts batuts – bērniem drošāka, ar dārzu labāk saplūstoša un estētiskāka šī bērnu izpriecas versija. Augļu dārzu no nākamās zonas – iekšpagalma – nodala brīvas formas aroniju dzīvžogs.

Augļu dārzā līdzās pastāv akurāti pļauta un brīvi augoša nepļauta zāle.

◀ Augsne šai dārzā nav saskatāma gandrīz nekur – visu klāj blīvi stādījumi, kas dārzam piešķir bagātīgu un dabīgu sajūtu.

IEKŠPAGALMS

Dienvidu pusē iekārtotais iekšdārzs ir vienīgā dārza daļa ar labi koptu mauriņu. Tā robežas definē koka gulšņi, kas ne tikai estētiski iezīmē linijas, bet kalpo arī funkcionāli – lai robots, kas pļauj zālienu, var piekļūt tam līdz pašām malām. No priekšdienām te saglabāta liela kļava un neparasts kastanis ar daudziem stumbriem. Šai zonā ir arī divas plašas terases, no kurām baudāmas izteiksmīgas, nepārtraukti mainīgas, bagātīgas ziemcietīgu graudzāļu dobes ar zūmošām kāmēm un raibiem tauriņiem.

Zālienā uz pļāvēja robežlinijas definē koka gulšņi.

Dobēs no gulšņiem izveidotas retinātas taciņas, kas dabiski saplūst ar apkārtnējiem augiem, nepadarot tās par dobi šķeļošu svešķermeni.

“Viens no pamatzstādījumiem – NEKAS NEDRĪKST BŪT ĀRKĀRTĪGI PRECĪZS UN IZSKATĪTIES JAUNS.”

VIRTUVES DĀRZS

Rietumu pusē, pie izejas no virtuves, iekārtots virtuves dārzs ar augstām kastēm, kuru malas veidotas no dārzu caurvijošā elementa – koka gulšņiem. Te sastādīts gan plašs garšaugu sortiments, gan brangāki dārzeņi. Segums šai zonā veidots no mozaikas rakstā brīvi kombinētām divu veidu plāksnītēm. Daļa no tām zem skuju un sūnu kārtas uzietas tepat, gruntsgabalā ap agrāko namiņu. Pārējās *Galantus* dārznieki piemeklējuši savos tālredzīgi veidotajos krājumos – pirms vairākiem gadiem citā objektā veco plāksņu segums mainīts pret jaunu bruģīti, bet noņemtās plāksnes sakrautas noliktavā. Šis bija īstais gadījums tās atkal izvest “uz skatuves”.

Nenoteiktā rakstā izkārtotās divu veidu plāksnītes no 30–40 gadu senas pagātnes izpludina laika nogriezni. ♡

Virtuves dārzu daļēji ieskauj un nodala špalera, kas iegrožo un notur estētisko un gardo avenū rindu, un kalpo par nosacītu dzīvzogu.

Takas malā nolikti vairāki soliņi nēsteidzīgai dārza piedzīvošanai.

Turšajā laikā dārzu izgaismo no koka gulšņiem veidoti gaismekļi.

Pastaiga pa dārzu ir apvedusi apkārt mājai un noslēdzas turpat, kur sākusies, – priekšdārzā. ♡

VIENAS TAKAS STĀSTS

Šaurā strēlē gar rietumu puses žogu saglabāta vēl viena nosacīti neskartā zona, gar kuru ved flīzēm klāta taciņa. Arī šīs flīzes nav jaunas – tās agrāk klājušas pilsētas iekšpagalmus. Tur tās uzskatītas par novecojušām un demontētas, bet te – par laika zoba ideāli apgrauztām un iederīgām. Par piemērotiem atziti pat pārlūzušie eksemplāri. Taka savieno priekšdārzu ar dārza dziļumā aiz aroniju dzīvzoga, kas pavasarī skaisti zied, bet vasaras pilnbriedā cienā ar ogām, nomaskēto viesu autostāvvietu.

BAUDĪTĀJA OĀZE

No virtuves dārza neskartajā zonā ved dažus soļus gara taciņa. Tās likumā zem skaisti nokareniem sēru vītola zariem iekārtota mīlīga atpūtas vietiņa. Flīzes tajā speciāli klātas ar atstarpēm, lai pa vidū dabiski var iedzīvoties zāles un nezāles. Mēbeles izdomājis pats saimnieks, un meistari tās uztaisījuši no ēkas būvniecībā pāri palikušajiem kokmateriāliem. Tā tapuši arī pārējie dārza soliņi, kas ik uz soļa piedāvā iespēju piesēst un baudīt dārzu. **JK**

Eleganta, patīkama un mājīga atpūtas vietiņa.